

[Stats- og udenrigsministeren.]

duktionen af spaltbart materiale til militære formål og en overførelse af allerede produceret materiale fra militær til fredelig anvendelse.

Efter Sovjetunionens meddelelse om, at den ikke ville deltage i arbejdet i nedrustningskommissionen og dennes underudvalg i disse organers hidtidige sammensætning, stod plenarforsamlingen over for problemet om at skabe nye rammer for fortsatte nedrustningsdrøftelser. Resultatet blev, at plenarforsamlingen med stort flertal vedtog at udvide nedrustningskommissionen med 14 nye medlemmer til i alt 25 lande, hvoraf en betydelig del er neutrale og østlige lande. Et sovjetisk forslag om nedsættelse af en kommission, hvori alle 82 medlemslande skulle have sæde, forkastedes med overvældende majoritet.

Det er min opfattelse, at vestmagterne i spørgsmålet om sammensætningen af nedrustningskommissionen har bestræbt sig for at komme Sovjetunionen i møde, ligesom de vestlige nedrustningsforslag i deres helhed danner et rimeligt og realistisk grundlag for videre forhandling. Under de nuværende forhold, hvor den gensidige mistillid er en dominerende faktor i relationerne mellem stormagterne, ville det være urealistisk at vente, at der kan blive tale om en virkelig nedrustning eller om sikkerhed for standning af kaprustningen, medmindre der kan gennemføres effektive garantier for, at eventuelle aftaler også overholdes.

I forbindelse med nedrustningsspørgsmålet må jeg nævne de tanker, der har været fremme om en eller anden form for begrænsning af rustningerne i et område på begge sider af jerntæppet. Dette spørgsmål er jo ikke af ny dato; der har i de senere år både fra vestlig og østlig side været fremsat adskillige forslag i denne retning. Sagen har imidlertid fået fornyet aktualitet gennem det polske forslag om at undlade at placere og producere atomvåben i Øst- og Vesttyskland, Polen og Czekoslovakiet, den såkaldte Rapackiplan. Dette forslag blev også fremsat i ministerpræsident Bulganins sidste breve. Også den tidligere amerikanske Moskvaambassadør George Kennan har i sine meget omtalte radioforedrag været inde på spørgsmålet om en form for neutral zone omkring jerntæppet.

Både udenrigsminister Rapackis forslag og ambassadør Kennans tanker fortjener opmærksomhed og overvejelse som konstruktive bidrag til drøftelsen om vejene til og mulighederne for at gøre fremskridt for fredens sag. Både i politisk og i militær henseende er det af afgørende betydning for os, hvad der sker i det område, der grænser op til Danmark. Vi er dybt interesseret i, at Tyskland genforenes på grundlag af frie valg, og at også andre skridt tages for at opnå en afspænding langs jerntæppet, hvor der er så mange konfliktmuligheder. På den anden side må man for ikke at tabe helheden af syne være varsom med at tillægge de enkelte mere løsevne planer en for stor betydning. En afgørende til-sidesættelse af sikkerhedsmæssige interesser vil kunne gøre mere skade end gavn.

Hvis det imidlertid lykkes at nå frem til den situation, hvor gode kræfter på begge sider kan forenes i en fælles indsats for fredens og forståelsens sag, må det også være muligt at finde de praktiske udtryk for afspændingen. Vi må i første række overlade til stormagterne og til de lande, hvis område direkte berøres af de foreliggende planer, at tage stilling til dem. Dette betyder imidlertid ikke, at Danmark ikke skulle lade sin røst høre, og vi bør da også, hvor vi kan, gøre vor indflydelse gældende for at nå så langt frem mod en afspænding som muligt. Farligt ville det imidlertid være, om der blot skabtes en falsk tryghedsfølelse.

Fra sovjetisk side har der ved gentagne lejligheder været stillet forslag om en ikke-angrebspagt mellem øst og vest. Også dette forslag har fået fornyet aktualitet i den seneste tid. Ministerpræsident Bulganin nævner det i sine seneste breve, og som det vil være bekendt, var også den britiske premierminister inde på denne tanke i sin radiotale, før han indledte sin rejse til det fjerne østen.

Fra britisk side er det understreget, at hr. Macmillan ikke tænkte på en isoleret indgåelse af en ikke-angrebspagt, men at han forestillede sig en sådan pagt som et led i tilvejebringelsen af enighed om spørgsmål, der skiller øst og vest. Fra britisk side synes det således ikke så meget at være pagten i sig selv, der tillægges betydning, men snarere den mulighed for en drøftelse